

o dispozici s peněžními prostředky na účtu, tedy může (např. vzhledem k existenci ustanovení § 1678 odst. 2, věta první, nového obč. zák.) poskytnout splátky na zaplacení osobám, které na ně mají právo (například pozůstalý manžel, těhotná budoucí matka zůstavitelova dítěte), jednak je osobou, vůči které se může banka coby případný věřitel domáhat plnění z majetku náležícího do pozůstalosti.

Rovněž **vykonavatel závěti** může být pro bankovní instituci partnerem k jednání, a to v případě, že v závěti jsou zůstavitelem stanoveny vedlejší doložky, které se týkají bankovního produktu. Jeho hlavním posláním je dohlížet na dodržení poslední vůle zůstavitele a hájit platnost závěti. Vykonavatelem může být jak fyzická, tak i právnická osoba. Navíc – není-li ustanoven správce pozůstalosti, vykonává vykonavatel i správu pozůstalosti, tzn. může být pro banku partnerem, pokud jde o vymáhání plnění vůči zůstaviteli, tedy stejně jako správce.

Dalším z institutů, které byly padesátých letech minulého století zrušeny a nyní se k nim zákon vrátil, je možnost zůstavitele zřídit **odkaz**. Odkazem může být určitá věc, popř. několik věcí určitého druhu (typicky peněžní prostředky), a právo na ni má ten, komu je odkaz určen, tedy odkazovník.

Pro případné věřitele je relevantní informace, že na rozdíl od dědiců není odkazovník povinen k úhradě zůstavitelových dluhů a není ani účastníkem dědického řízení, nicméně i tak je dědickým rozhodnutím vázán, neboť vydání „odkazané“ věci se odkazovník může domáhat teprve po potvrzení nabytí dědictví soudem, a to na dědicích.

Nové řešení dluhů v dědictví

Dědictví nemusí za každých okolností znamenat jen obohacení. Stejně jako dosud, rovněž podle nové úpravy mohou být zděděny i dluhy. Zatímco však dnes dědicové ručí za případné dluhy jen do výše přijatého majetku, nově již toto omezení neplatí. Základní změna spočívá v povinnosti dědiců hradit dluhy zůstavitele v plné výši, tzn. i nad rozsah nabytého dědictví, případně ze svého výlučného majetku. Jistá ochrana dědiců vůči dluhům však nadále zůstává, a to ve formě buď včasného zřeknutí se dědictví (smlouvou za života zůstavitele), nebo uplatněním tzv. výhrady soupisu inventáře majetku, podle něhož si lze vyhradit hrazení dluhů jen do výše dědického podílu. Výhradu je ovšem nutné uplatnit v zákonné lhůtě jednoho měsíce a nesmí být zatajen žádný majetek, jinak výhrada soupisu zaniká a dědic bude muset hradit dluhy v plné výši. Pro stát platí, že je automaticky v pozici dědice, který si soupis vyhradil.

Lepší ochrana věřitelů

Nový občanský zákoník rozšiřuje věřitelům možnosti, jak si zajistit nebo zlepšit vyhlídky na úhradu případných zůstavitelových dluhů ze strany dědiců. Jedná se o nový institut **odloučení pozůstalosti**, kdy věřitel, který osvědčí obavu z předlužení dědice, může navrhnout, aby pozůstalost zůstala odloučena od jmění dědice a byla spravována jako oddělené jmění. Z takto odloučené pozůstalosti se pak uspokojí jen ten věřitel, který si odloučení vyžádal. Podmínkou však je, aby tak učinil ještě před potvrzením nabytí dědictví soudem.

Hodnocení kriminogenních rizik a potřeb odsouzených nástrojem SARPO

PhDr. Václav Jiříčka, psycholog odboru výkonu vazby a trestu GŘ VS ČR

Mgr. Michal Petras, metodik odboru výkonu vazby a trestu GŘ VS ČR

Mgr. Jindřich Hůrka, sociální pracovník Věznice Plzeň

Mgr. František Drahý, psycholog Vazební věznice Olomouc

Úvod

V rámci připravovaných legislativních změn ve vztahu k vězeňství v podobě návrhu novely trestního zákona a zákona o výkonu trestu, měnící ustanovení týkající se typů věznic v rámci vnější diferenciaci, se odborná veřejnost mohla z důvodových zpráv k těmto návrhům dozvědět o existenci nástroje na hodnocení kriminogenních rizik a potřeb odsouzených SARPO. Na stránkách

časopisu Soudce bylo SARPO zmíněno v článku Vladimíra Žáka,¹⁾ který se velmi otevřeným způsobem pokusil shrnout dosavadní pozice všech stran podílejících se na připravovaných změnách. V té souvislosti poukázal i na nedostatek informací o tomto nástroji, který Vězeňská služba ČR začala používat poměrně nedávno.

1) Žák, Vladimír: Zamýšlené změny ve vězeňské legislativě. In *Soudce*, č. 1/2013, s. 14–20.

Širší prezentaci nástroje SARPO, jeho vnitřního uspořádání a konkrétního použití v praxi se snažíme věnovat postupně a u vědomí, že se jedná o oblast úzce odborně zaměřenou. Vedle starších příspěvků publikovaných v *Trestněprávní revue*,²⁾ v rámci seminářů sekce sociální patologie MČSS³⁾ či na stránkách Českého vězeňství (www.vscr.cz/sarpo) bychom tedy i na tomto místě rádi přispěli k tomu, aby na nástroj SARPO nebylo pohlíženo přes závoj vzbuzující nejasné přísliby a očekávání, ale aby byl vnímán jako transparentní, praktická a pro společnost užitečná součást moderní vězeňské praxe v České republice.

Co je SARPO

Zkratkou SARPO (Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Odsouzených) je označován prediktivní nástroj na hodnocení rizik a kriminogenních potřeb odsouzených. Jeho vývoj nelze označit jako překotný, neboť sahá až do roku 2003. Tehdy vznikl společný projekt Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby ČR, k němuž v rámci twinningového projektu PHARE položil základy multidisciplinární tým složený z odborníků z Národní probační služby Anglie a Walesu a českých institucí. Vývoje samotného nástroje se později, v roce 2004, ujal užší tým pracovníků Vězeňské služby, Probační a mediační služby a Městského centra sociálních služeb a prevence. Po dokončení první verze nástroje byla provedena pilotáž, v jejímž rámci byla statisticky analyzována rizika naměřená u více než 500 probandů a korelována s daty o skutečné recidivě těchto probandů. Výsledky byly použity pro modifikaci nástroje ve smyslu zvýšení jeho validity, tj. tak, aby byl schopný obstát v každodenní praxi. Od roku 2008 se dalšího vývoje nástroje ujala Vězeňská služba, která v roce 2012 představila elektronický program a zahájila implementaci do věznic.

Nástroj je distribuován v elektronické podobě výhradně v zabezpečené síti Vězeňské služby ČR a jeho úlohou je posuzovat pravděpodobnost opětovného sehlání odsouzeného na základě a) výpočtu statického rizika z údajů o kriminálním chování, b) výpočtu dynamického rizika vyhodnocujícího celkem 48 rizikových faktorů v 7 základních životních oblastech, c) odhadu způsobené újmy a specifikace potenciální oběti na základě analýzy trestné činnosti, d) vyhodnocení motivace a sebehodnocení odsouzeného, e) vyhodnocení protektivních faktorů. Výstupy v podobě komplexní

zprávy jsou převáděny do zabezpečeného Vězeňského informačního systému, kde je s nimi dále pracováno v rámci odborného zacházení.

Opuštění starých paradigmat

V našich zemích byly vyvíjeny nástroje určené jak k predikci delikventního chování jako takového, tak i predikci recidivy zhruba od konce 60. let 20. století. V bývalém Československu na tom měla významný podíl činnost Výzkumného ústavu penologického Sboru nápravné výchovy ČSR, který na základě výsledků hodnocení zkoumal i možnosti aplikace intervenčních postupů v „penitenciární resocializaci“.^{4),5),6)} Od 70. do konce 80. let 20. století vznikla řada nástrojů zaměřených na predikci pravděpodobnosti kriminálního vývoje, konstruovaných jako statistické testy s důrazem na dosažení vysoké míry validity a reliability. Základní konsolidace českého vězeňství po roce 1989 trvala celou první dekádu a potýkala se více s principiálními problémy celkového přístupu k trestnímu právu a vězeňství.

Ve srovnání s vývojem predikčních a hodnotících nástrojů ve vyspělých vězeňských systémech v zahraničí vykazovala česká scéna několik odlišností:

1. třebaže se v nástrojích objevovaly snahy o implementaci klinicky relevantních znaků, celkově jen málo zohledňovaly možnost změny pachatele a v tomto smyslu se zaměřovaly především na oblast statických faktorů a i po desetiletích se k nim opakovaně vracely,
2. nástroje se vyčerpávaly prognózou recidivy vězněných osob, aniž měl výsledek prognózy reálný dopad do penitenciární praxe nebo na něj navazovalo zacházení s vězni a snižování rizika recidivy,
3. nástroje nepracovaly s kriminogenními faktory ve smyslu rizik a potřeb,
4. nástroje nikdy neopustily akademickou půdu a nebyly hromadně využity v rutinní soudní, penitenciární či postpenitenciární praxi.

Nová východiska nástroje SARPO

Pokud má být účelem trestu snížení rizika recidivy odsouzeného, musí se poskytované intervence zaměřit na práci s riziky a kriminogenními potřebami. Účinná práce s riziky vyžaduje na počátku jejich správnou identifikaci a vyhodnocení. Zdůraznit je třeba význam rozlišování mezi těmi faktory, které přímo přispívají

2) Petras, M., Podaná, Z., Jiříčka, V., Hürka, J., Netočný, M. & Buriánek, J.: Vývoj nástroje na hodnocení kriminogenních rizik a potřeb pachatele SARPO 1. In *Trestněprávní revue*, 2010, 9, str. 283–290. Praha, C. H. Beck.

3) Večerka, Kazimír (ed.): *Budoucnost a sociální patologie: Sborník příspěvků ze semináře sekce sociální patologie MČSS, Kašperské Hory, 22.–24. dubna 2009*. Praha: Masarykova česká sociologická společnost.

4) Čepelák, J. (1980). *Možnosti aplikace principů terapeutického společenství v systému nápravné výchovy. Materiál ke studiu a diskusi*. Výzkumný ústav penologický SNV ČSR.

5) Urbanová, M. (1977). Příspěvek k psychologické analýze efektu penitenciární resocializace. In: *Bulletin Výzkumného ústavu penologického SNV ČSR* č. 3/1977.

6) Blatníková, Š., Netík, K. (2008). *Predikce vývoje pachatele*. IKSP, Praha, s. 112–118.

ke kriminálnímu chování, a těmi, které s páčáním trestné činnosti nesouvisí. K tomu je zdokumentována řada empirických zjištění (Andrews & Bonta, 2006). Jiná empirická zjištění (např. Lösel, 2001; McGuire, 2000 a 2008) dokladují, že zatímco nízkorizikové a psychopatologicky nenarušené osoby budou spíše ovlivnitelné režimovými prvky a zařazením do práce, více rizikové, narušené osoby se sociálně patologickými charakteristikami se sice na režim mohou adaptovat, avšak bez dopadu na beztrestné chování po propuštění. To je důležitý argument proti zobecňujícímu laickému přesvědčení, že „na vězně platí pořádná práce“, případně „pořádný bič“. Je to však také argument proti přesvědčení idealistů a snílků, že jakákoliv pozornost věnovaná odsouzeným je v principu dobrá, nebo že místo práce s konkrétními riziky odsouzených lze aplikovat univerzální šablonu „všechno pro všechny“.

Nástroj SARPO tedy vychází z premisy, že zájmem společnosti je investovat zvláštní úsilí (intervenční programy) především do těch odsouzených, u nichž má takové úsilí šanci vést ke změně (tj. u ovlivnitelných odsouzených) a kde tato změna povede ke snížení nebezpečnosti pro společnost (riziko recidivy). Značná část vězňenské populace je skutečně lépe ovlivnitelná režimem a prací, a naproti tomu jen malá část populace odsouzených není ovlivnitelná vůbec. Zbývá početná skupina vězňenských osob, která je přístupná změně, avšak vykazuje tak vysoká rizika nebo stupeň narušení, že je k tomu zapotřebí zvláštních intervenčních postupů.

Kriminogenní riziko se skládá z řady komponent, z nichž nejvýznamnějšími jsou tzv. statické (dané, již zpětně neovlivnitelné) rizikové faktory (věk, pohlaví, začátek trestné činnosti, počet odsouzení apod.) a dynamické (aktuální, ovlivnitelné) rizikové faktory (např. vztahy, bydlení, zaměstnání, finanční situace či postoje). Součástí rizika je rovněž nebezpečnost vězně, jakou je tendence k autoagresivnímu či heteroagresivnímu jednání v průběhu výkonu trestu. Ovlivnitelnost sytí protektivní faktory, jejichž součástí je rovněž motivace vězně ke změně.

V mezinárodním srovnání je SARPO nástrojem tzv. IV. generace, což znamená, že kromě statických obsahuje rovněž dynamické a protektivní faktory, pracuje s rezponzivitou odsouzených a – což je důležité – poskytuje konkrétní východiska pro další zacházení. Umožňuje tak odborným zaměstnancům lépe diferencovat při výběru vhodné intervence.

Jak SARPO pracuje

Pro porozumění tomu, jak SARPO pracuje, je zapotřebí si nejprve uvědomit, jak je zasazeno do celkového systému hodnocení, které existuje v platném legislativním rámci upravujícím výkon trestu odnětí svobody.

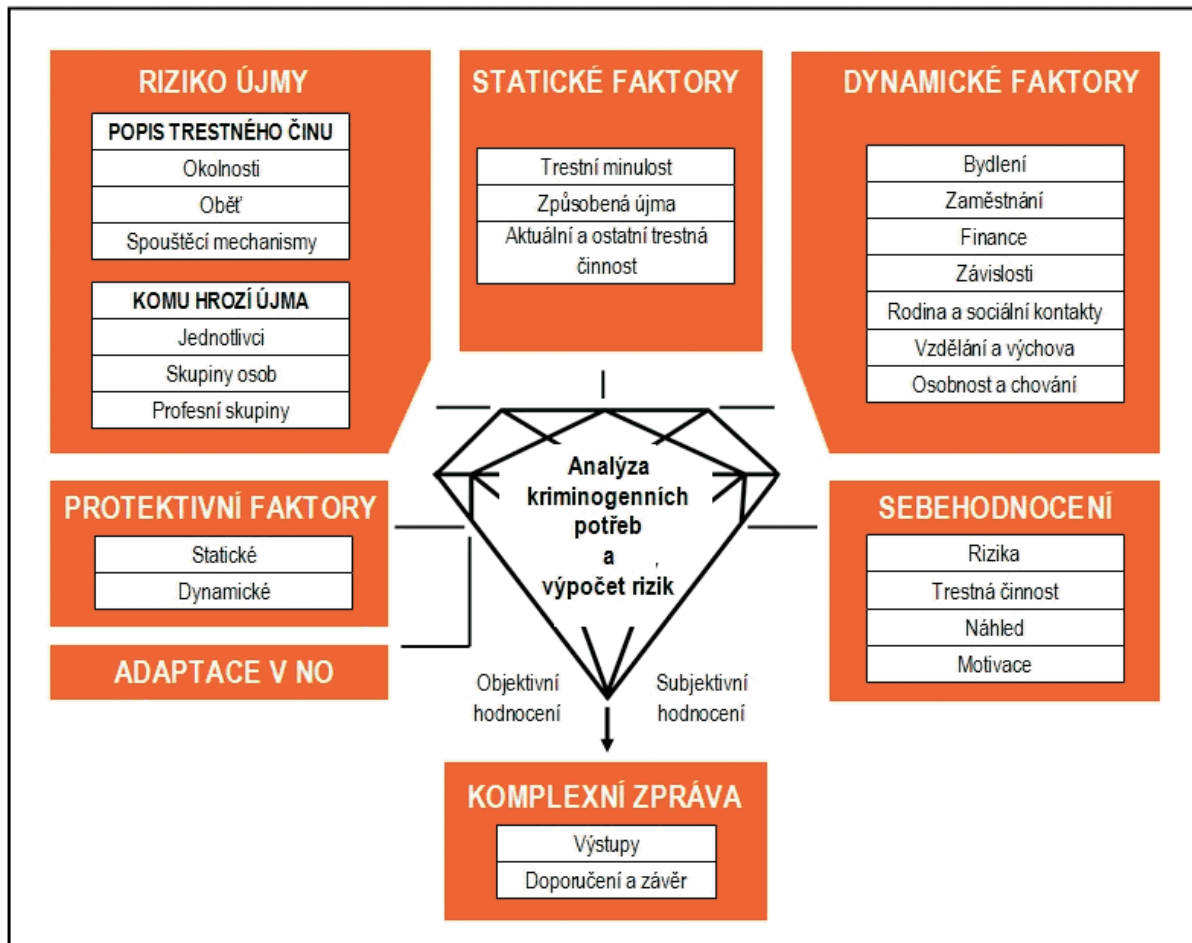
Pro každého odsouzeného, který nově nastoupí do výkonu trestu odnětí svobody, je vytvořen program zacházení, který odsouzenému ukládá řadu povinností, včetně povinných aktivit, resp. intervencí. Program zacházení je zpracován na základě komplexní zprávy o odsouzeném s ohledem na délku trestu, charakteristiku osobnosti a příčiny trestné činnosti (§ 41 odst. 1 tr. zákoníku). Komplexní zpráva obsahuje výsledky psychologického, pedagogického a sociálního posouzení.

Odsouzený, který právě nastoupil do výkonu trestu nebo byl do nástupní vězňovnice dodán, se nejprve ocitne v tzv. přijímacím oddělení. Po provedení prvotních přijímacích úkonů a rozhodnutí o umístění do kmenové vězňovnice přejde do nástupního oddělení, kde je posouzen týmem odborných zaměstnanců (psycholog, speciální pedagog a sociální pracovník). Tyto nezávislé posudky spolu se zprávou vychovatele o projevech chování během pobytu v nástupním oddělení jsou následně sloučeny do jednoho vstupního hodnocení, tzv. komplexní zprávy, která slouží ke zpracování programu zacházení. Celý tento proces je standardní, rutinní činností.

Při posuzování odsouzených používají odborní zaměstnanci jednak řadu metod dle svého profesního zaměření, jednak standardní zdroje informací: spisovou dokumentaci, vězeňský informační systém, rozhovor, pozorování. Se zavedením nástroje SARPO se jim řada formálních úkonů zjednodušila, neboť – ve spolupráci se právními odděleními věznic – již nemusejí složitě vyhledávat a ručně opisovat řadu údajů, které se jim nyní načítají z vězeňského informačního systému automaticky. Cílem je, aby se mohli soustředit na svou odbornost.

Elektronický program SARPO umožňuje, aby hodnotitelé nadále mohli pracovat nezávisle na sobě (nemuseli jeden na druhého čekat), avšak současně aby měl každý z členů týmu v každé chvíli přehled o stadiu, v jakém se nachází posouzení jednotlivých odsouzených, včetně dílčích kapitol. SARPO se nejprve zaměřuje se na vyhodnocování informací o charakteru trestní minulosti se zaměřením na její specifické rysy. V druhé části nástroj obsahuje rozbor dat týkající se okolností, faktorů, pohnutek, které vyplývají z celkového kontextu trestné činnosti pachatele se zaměřením na potenciální objekt újmy. Třetí část představuje soubor dynamických rizik rozdělených do oblastí bydlení, zaměstnání, finance, závislosti, rodina a sociální kontakty, vzdělání a výchova, osobnost a chování. Výstupem každé této části je vyhodnocení míry rizika. Čtvrtou část zastupuje sebehodnotící dotazník, který je zacílen na získání zpětné vazby v podobě sebereflexivního zhodnocení situace i okolností samotným odsouzeným. Pátou částí je závěrečný výstup obsahující interpretaci výsledků analýzy rizik a potřeb odsouzené osoby, zhodnocení motivace odsouzeného k řešení problematických otázek a doporučení hodnotitele s návrhem na další postup s hodnoceným.

Schéma výpočtu rizik prediktivního nástroje SARPO



Riziko vyplývající z trestní minulosti určuje kriminální kariéra a odvíjí se od závažných skutečností, které se při páčání trestné činnosti pachatele vyskytly. Mezi ty patří zejména prvky násilného chování a jednání, přítomnost sexuální motivace při páčání trestné činnosti a ohrožování společnosti šířením toxikomanie.

Elektronický program SARPO v sobě zahrnuje objektivní i subjektivní metody hodnocení.

Objektivní metodu představují výpočty rizik podle stanovených vzorců, jejichž hodnoty jsou zařazené do čtyřstupňové škály míry rizik – nízké, střední, vysoké a velmi vysoké. Subjektivní metodu představují podložené a obhajitelné odborné úsudky a odhady hodnotitelů. Nadto je pamatováno na metodu porovnávání vypočtených a odhadnutých rizik s vlastním ohodnocením rizik ze strany samotného odsouzeného v podobě sebehodnotícího dotazníku, který odpovídá jednotlivým částem nástroje.

Závěrečným výstupem proto nejsou pouze jednotlivé výsledky výpočtů v podobě čísel, ale především jejich interpretace vzhledem k osobě odsouzeného, zjištění aktuálního stavu a navržení konkrétního postupu ke snižování míry rizik.

Srovnání s dřívější praxí

Vnější pozorovatelé někdy vyslovují obavu, zda si Vězeňská služba nevezala příliš veliké sousto a „neupletla na své již beztak přetížené zaměstnance bič“, jak se ve výše zmiňovaném příspěvku domnívá i Vladimír Žák. V době zavádění nového nástroje do věznic se to tak skutečně mohlo zdát, zvláště tam, kde byla komplexní zpráva o odsouzeném vytvářena starým i novým způsobem současně. Z výše uvedeného však jasně vyplývá, že SARPO nereprezentuje přepracování celého systému, ale přináší novou metodologii penitenciárního vstupního posuzování, jež nahrazuje metodologii starší. Na začátku procesu hodnocení jsou (stejně jako dříve) obvyklé zdroje informací, na jeho konci je (stejně jako dříve) komplexní zpráva, ovšem s novou strukturou a obsahem jako podkladem pro program zacházení. Vyměnil se jen článek, který oba tyto konce spojoval, za modernější, efektivnější a (vůbec poprvé) vědecky podloženou metodu, umožňující dostupná data přesněji zachytit a interpretovat. Hodnotitelé nemusejí tolik času věnovat slohovým cvičením a překrývat se v nich navzájem, ale mohou tento čas lépe využít k rozhovoru

s odsouzeným a soustředit se v něm na relevantní informace. Informace, které zjistí, mohou za jasné vymezených podmínek vzájemně sdílet, přičemž je díky jejich pevné struktuře snadné se v nich okamžitě zorientovat. Pokud jsou hodnotiteli „přednastavené“ položky příliš těsné, má možnost relevantní informace doplnit.

Nástroj SARPO tedy nerozšiřuje počet povinných úkonů vězeňského personálu, a jakkoliv je na hodnocení praxe ještě příliš brzy, přináší spíše časové úspory, třebaže to není a nebylo primárním cílem.

Účel výkonu trestu se svým těžko definovatelným cílem nápravy je v pojetí SARPO nahlížen jako proces minimalizace rizikových faktorů, které jsou v příčinné souvislosti s kriminálním chováním odsouzeného. Možná se může i tento cíl zdát stejně nejasný jako cíl nápravy, nicméně zaměření výchovného procesu na snižování konkrétních kriminogenních faktorů u odsouzeného je cílem daleko realističtějším, upřímnějším a v neposlední řadě měřitelným. Je třeba mít přitom na paměti, že proces snižování opětovného selhávání pachatelů je daleko rozsáhlejší procesem, kterého se výkon trestu dotýká pouze částečně (v izolovaných podmínkách) a omezeně (po dobu omezení osobní svobody).

V rámci hodnocení je důležité zohlednit rozdíl mezi vnitřními a vnějšími riziky. Vnitřní rizika jsou ta, která se dotýkají vězeňského života a režimu. Směřují k naplňování povinností vyplývajících ze zákona a vnitřních řádů a sledují spíše bezpečnostní stránku ve věznici. Vnější rizika se dotýkají života na svobodě a měla ve své podstatě vliv na páchání trestné činnosti. Směřují k minimalizaci rizikových faktorů ovlivňujících kriminální chování a sledují především ochranu společnosti. V ideálním případě se zajištění vnitřních bezpečnostních rizik a „vnějších“ rizik vedoucích k opětovnému spáchání trestného činu vhodně doplňují. V každém případě však využití nové metody v praxi předpokládá změnu celkového paradigmatu.

Co SARPO není

Jak vyplývá již z předchozí kapitoly, SARPO je důležitou systémovou změnou, která ovšem nemění ani nepřekračuje platný legislativní rámec, ba ani nevytváří zcela nový systém nahrazující zaběhlou penitenciární praxi. Jde o změnu vnitřní, metodologickou. Změna metodologie při zpracování vstupního hodnocení je počátkem změn filozofie zacházení s odsouzeným, vyjádřené cíleným zaměřením na vyhodnocování rizik a kriminogenních potřeb s ohledem na souvislost k trestné činnosti a jeho motivaci k minimalizaci zjištěných rizik.

SARPO není ekvivalentem ani podmínkou pro redukci typů věznic. Diferenciace rizik je však v souladu s připravovanými změnami v počtu typů věznic a odráží tak snahu o jednotný přístup k diferenciaci odsouzených.

SARPO není diagnostickou metodou – psychologickou, pedagogickou ani jinou, nýbrž nástrojem určeným k hodnocení rizik a kriminogenních potřeb odsouzených. V tomto smyslu není konkurencí k diagnostickým metodám ani psychologickým testům, ale může samozřejmě inspirovat k jejich vhodné aplikaci a jako doplňujícímu zdroji informací jim dává prostor.

SARPO není ani nástrojem k vyhodnocení odsouzeného z hlediska vnitřní bezpečnosti ve věznici. Rovněž není všemocným nástrojem, který odsouzeného s konečnou platností zaškatučuje. Je však užitečnou pomůckou, neboť zavádí relativně nový úhel pohledu na odsouzeného skrze jeho kriminogenní rizika, a to nezávisle na vnitřních bezpečnostních rizicích. Jeho úspěšnost není dokonalá, avšak je vyšší než u dřívějšího způsobu hodnocení – a s čistým svědomím můžeme říci, že v současné době není v České republice aplikována spolehlivější metoda hodnocení rizik odsouzených.

Současný stav

Nástroj SARPO začal být do věznic zaváděn od 1. listopadu 2012. Do března 2013 byl ve všech věznicích využíván v přípravném režimu – v tomto období byly doladěny provozní a technické překážky v jednotlivých věznicích, probíhalo testování programu a školení zaměstnanců. Od dubna 2013 je SARPO nasazeno jako standardní nástroj pro tvorbu komplexní zprávy. Nadále však trvá přechodné období, kdy dřívější způsob zpracování komplexní zprávy mohou používat ti zaměstnanci věznic, kteří dosud nebyli proškoleni. Systém je nastaven tak, aby byl možný paralelní běh obou režimů (dřívější metoda a SARPO).

K 30. srpnu 2013 bylo proškoleny přes 700 vychovatelů a odborných zaměstnanců (zejména psychologů, speciálních pedagogů a sociálních pracovníků) ve věznicích, kteří metodu využívají v rámci své každodenní praxe. Další školení budou probíhat do konce roku 2013 a v roce 2014. Od zavedení SARPO do českých věznic bylo zpracováno již přes 6000 komplexních zpráv zaměřených na rizika a kriminogenní potřeby. Další práce s těmito hodnoceními probíhá ve standardním režimu platných právních norem upravujících výkon trestu odnětí svobody.

Další vývoj

V současné době jsou téměř všechny věznice dostatečně personálně pokryty vyškolenými zaměstnanci, aby mohly komplexní zprávy zpracovávat již pouze pomocí nástroje SARPO. Další školení, která budou probíhat, se tedy budou dotýkat především nových zaměstnanců nebo těch, kteří budou nově pracovat

s nově přijatými odsouzenými. Dále vyvíjet se však bude nástroj jako takový, a to dvojím způsobem. Jednak formou více či méně pravidelných aktualizací týkajících se „povrchu“ elektronického programu, inspirovaných připomínkami kolegů z praxe, odstraňováním drobných chyb a podobně, které se týkají zejména uživatelského rozhraní mezi programem a hodnotitelem, terminologických nepřesností, úprav v automatickém sarpotextu a podobně. Druhá větev dalšího vývoje představuje provedení velké validizační studie, která bude mít za cíl ověřit správnost výpočetního algoritmu a případný zásah do „střev“ nástroje. Validizační studii je vhodné nasadit v době, kdy hodnotitelé budou nejen proškoleni, ale rovněž již „zaběhnuti“ v používání SARPO, stejně jako si na nástroj musí zvyknout celý systém. Proto nepředpokládáme, že studii zahájíme dříve než v roce 2014.

To byla technická část dalšího vývoje SARPO, která je již víceméně dána. Někdy se však setkáváme s tím, že jsou na SARPO kladeny zvláštní nároky či očekávání, jež zatím není možné reflektovat v praxi.

Již nějaký čas je odborná veřejnost seznamována s plánovanou redukcí typů věznic. Na tomto místě musíme jasně ozřejmit, že SARPO jako metoda na hodnocení rizik a kriminogenních potřeb nepodmiňuje zařazování odsouzených do příslušného typu věznice. Je pravdou, že některé z jeho výstupů lze pro mechanismus zařazování efektivně využívat. Filozofie a mechanismus zařazování v případě změny vnější diferenciacce jsou však konstruovány zvláštní pracovní skupinou Generálního ředitelství Vězeňské služby jako samostatná témata a přihlížejí i k jiným faktorům a skutečností, než které SARPO identifikuje. Na druhé straně


lze pouze přivítat, že plánované změny neodporují změnám realizovaným, a naopak velmi dobře zapadají do celkové koncepce diferenciacce odsouzených.

Jiní předpokládají, že by SARPO mohlo sloužit jako podklad zasílaný věznicí pro rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění. Tato myšlenka má logický základ, avšak předpokládá, že SARPO bude umět posoudit rizika odsouzeného jak bezprostředně po uvěznění, tak rovněž před případnou žádostí o podmíněné propuštění, a bude umět tato rizika mezi sebou porovnat. Znamená to mimo jiné vyvinout, ověřit a implementovat dodatečný set zjišťovacích položek, které budou schopny tyto změny validním způsobem zachytit a interpretovat. To současná verze nástroje zatím nezahrnuje. Je to však jedna z možností, kam se může vývoj nástroje dále ubírat, stejně jako myšlenka revidovat u relevantních cílových skupin odsouzených míru kriminogenních rizik periodicky, např. jednou ročně, což může být užitečné třeba tam, kde je důležité sledovat pokrok v terapii.

V neposlední řadě může SARPO inspirovat k rozvoji penitenciárního výzkumu. Tím, že poskytuje měřitelná data, přímo vybízí ke zkoumání recidivy specifických cílových skupin, stejně jako výzkumu efektivity intervencí. Pomohl by tak zjistit, které intervence (části programu zacházení) jsou účinnější než jiné, anebo ve spojení s analýzou nákladů a zisků vytvořit optimální model(y) práce s odsouzenými, porovnávající výsledný efekt s množstvím prostředků vynaložených z veřejných zdrojů. To je ale zatím hudbou budoucnosti.

Naším neskromným přáním je, aby nástroj SARPO české justici sloužil jako praktický a užitečný nástroj, odrážející potřeby všední praxe a ochrany společnosti.


www.brainteam.cz
www.brainteam.cz

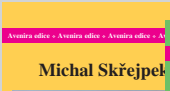



Look! Our Book!


objednávejte e-mailem sekretariat@brainteam.cz

Doplňte si právní knihovnu!









Objednávky přijímáme na poštovní adrese:
Havlíček Brain Team,
Přemyslovská 11, 130 00 Praha 3,
elektronickou poštou na adrese:
sekretariat@brainteam.cz
faxem: 257 223 010
nebo telefonicky:
257 223 009, 724 156 360

Pro čtenáře Soudce
do vyčerpání zásob
ZDARMA
 účtujeme jen balné + poštovné